

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 Availability Theory

ทฤษฎีนี้ได้พัฒนาขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในระยะนั้นสภาพของการเงินสูงมากผิดปกติ ทั้งนี้เพราะในเวลาสงครามปริมาณสินค้ามีจำกัด การออมจึงสูง เพื่อที่จะลดสภาพคล่องทางการเงินลงจึงจำเป็นต้องลดปริมาณเงิน การลดปริมาณเงินสามารถทำได้โดยการลดเงินสดสำรองส่วนเกินของธนาคาร ด้วยการให้โอนเงินสำรองของธนาคารไปให้สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร ทฤษฎีนี้ได้ให้ความสำคัญต่อสินเชื่อ (Credit) มากกว่าเงินสด (Money) ทฤษฎีนี้ได้แสดงว่าสินเชื่อมีความสัมพันธ์กับรายได้ประชาชาติมากกว่าปริมาณเงิน ดังนั้นการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องควบคุมสินเชื่อ

ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่าขนาดเงินทุนให้กู้ยืม (Availability of Loans) ถูกกำหนดโดยสภาพคล่องหรือเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันที่ให้กู้ยืม สภาพคล่องยิ่งสูงการให้กู้ยืมก็ยิ่งมีมาก สภาพคล่องถูกกำหนดโดยมูลค่าทางการตลาดของสินทรัพย์ของผู้กู้ เปรียบเทียบกับราคาซื้อขาย (Portfolio) เงินให้กู้ยืมจะถูกทบทวนโดยการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลาง และโดยการเปลี่ยนแปลงเงินสำรองตามกฎหมาย อัตราดอกเบี้ยยิ่งสูง มูลค่าสินทรัพย์ของธนาคารจะยิ่งต่ำ และการขยายเงินกู้ก็จะยิ่งน้อย ความเชื่อมโยงของตัวแปรสำคัญ ๆ สรุปได้ ดังนี้

$$\left. \begin{array}{l} \text{OMO} \\ \Delta\text{DR} \\ \Delta\text{rr} \end{array} \right\} R^E \rightarrow I \rightarrow L \rightarrow K \rightarrow Y$$

OMO = การซื้อขายพันธบัตรในตลาด (Open-Market Operation)

ΔDR = อัตราซื้อลด (Discount rate)

Δrr = ความต้องการเงินสดสำรอง (Reserve Requirement)

R^E = สำรองเงินตราที่เป็นจริง (Effective Reserve)

I = อัตราดอกเบี้ยของตลาด (Market Interest Rate)

L = สภาพคล่อง (Liquidity)

K = สินเชื่อ (Credit)

Y = GNP ในรูปตัวเงิน (Nominal GNP)

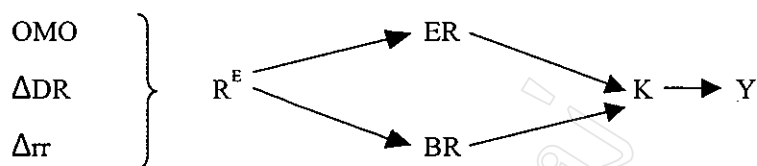
โดยสรุป Availability Theory ได้ให้ความสำคัญกับสภาพคล่องของผู้ให้กู้ยืม สภาพคล่องยิ่งมาก ผู้ให้กู้ก็ยินดีขยายสินเชื่อเพื่อจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ธนาคารสามารถควบคุมสภาพคล่องได้ โดยการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ย ด้วยการปรับปรุงสำรองเงินตราที่เกิดขึ้นจริง โดยอาศัยมาตรการทางการเงินทั้ง 3 รูปแบบ คือ การซื้อขายพันธบัตรในตลาด (OMO) การปรับอัตราซื้อลด (ΔDR) และการเปลี่ยนแปลงความต้องการเงินสดสำรอง (Δrr) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ตัว จะมีผลกระทบต่อสำรองเงินตราที่แท้จริง อัตราดอกเบี้ย สภาพคล่อง สินเชื่อ และรายได้ประชาชาติ

2.1.2 Bankers Theory

ทฤษฎีนี้ได้พัฒนาขึ้นในต้นทศวรรษ 1920s ในสหรัฐอเมริกา ทฤษฎีนี้คล้ายกับ Availability Theory ที่ให้ความสำคัญกับสินเชื่อมากกว่าเงิน และให้ความสำคัญกับความเต็มใจขยายสินเชื่อของสถาบันที่ให้กู้ยืม ความแตกต่างของทฤษฎีนี้กับ Availability Theory อยู่ที่ขบวนการของการขยายสินเชื่อ (Borrowed Reserves) ซึ่งถูกควบคุมโดยธนาคารกลาง และสำรองเงินตราส่วนเกิน (Excess Reserves) โดยที่ปริมาณเงินสดหรือสภาพคล่องจะเป็นตัวแปรสำคัญ

สำรองเงินตราส่วนเกิน คือ จำนวนเงินสำรองลบด้วยสำรองที่ต้องการ (Requirement Reserves) และความแตกต่างระหว่างสำรองส่วนเกินกับสำรองที่ได้ขอกู้ยืมมาคือ สำรองเสรี (Free Reserves) หรือ สำรองที่ได้ขอกู้ยืมสุทธิ (Net Borrowed Reserves)

ความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายการเงินและรายได้ประชาชาติใน (Bankers Theory) คือ

OMO = การซื้อขายพันธบัตรในตลาด (Open-Market Operation)

ΔDR = อัตราซื้อลด (Discount Rate)

Δrr = ความต้องการเงินสดสำรอง (Reserve Requirement)

R^E = สำรองเงินตราที่เป็นจริง (Effective Reserve)

ER = สำรองเงินตราส่วนเกิน (Excess Reserves)

BR = สำรองที่ได้กู้ยืมมา (Borrowed Reserves)

K = สินเชื่อ (Credit)

Y = GNP ในรูปตัวเงิน (Nominal GNP)

Bankers Theory ได้ให้ความสำคัญกับสำรองของธนาคารส่วนเกินและสำรองของธนาคารที่ได้กู้ยืมมา สำรองส่วนเกินเป็นเงินที่คอยการให้กู้ยืม ส่วนสำรองที่ได้กู้ยืมมาเป็นเงินที่ต้องจ่ายคืนให้กับธนาคารกลางอันทำให้ธนาคารมีข้อจำกัดในการขยายเงินกู้ ดังนั้นธนาคารกลางสามารถควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ มีผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวม ด้วยการปรับเปลี่ยนส่วนผสมระหว่างสำรองส่วนเกินและสำรองที่ได้กู้ยืมมา

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้ไว้ ดังนี้

นิमित นนทพันธุ์ชาติ (2521) ทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมกรรมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2505-2516 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ 11 ภาค ประกอบด้วย ภาคเกษตรกรรม เหมืองแร่ อุตสาหกรรม ก่อสร้าง สถาบันการเงิน การบริการ พาณิชยกรรม การบริโภคส่วนบุคคล การนำเข้า การส่งออกและอื่น ๆ การศึกษาตั้งอยู่บนสมมติฐานของ Accommodation Principle มีสาระสำคัญ คือความต้องการกู้ยืมจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ ของพฤติกรรมกรรมการเลือกถือสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์มากกว่าอุปทานของสินเชื่อ ผลการศึกษาคือ เงินกู้ยืมจากต่างประเทศและจากธนาคารแห่งประเทศไทย ปริมาณ เงินกู้และเงินกู้

เบิกเกินบัญชี มีลักษณะแข่งขันกับการซื้อลดตัวเงิน และการทำทรัพย์สิน นอกจากนั้นการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์สภาพคล่องและเงินฝาก จะมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ขยายสินเชื่อเพิ่มขึ้น การศึกษาโดยแบ่งเป็นภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ พบว่า ตัวแปรที่เป็นตัวแทนความต้องการสินเชื่อ ซึ่งแสดงโดยมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติของภาคเศรษฐกิจนั้น สามารถอธิบายแบบจำลองได้ดีกว่าตัวแปรตัวอื่น ๆ

Orarn Chaiprawat and Siri Ganjarende (1978) ทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อตัวแปรเศรษฐกิจของไทย และศึกษาถึงการดำเนินงานนโยบายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวแปรปัจจัย สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับด้านสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ได้สมมติเป็นลักษณะตลาดแข่งขันสมบูรณ์ คุณภาพของตลาดถูกกำหนดจากอุปสงค์และอุปทานของสินเชื่อ ผลการศึกษาพบว่า อัตราดอกเบี้ยเป็นตัวกำหนดอุปสงค์และอุปทานสำหรับอุปสงค์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ถูกกำหนดโดยความต้องการของสินเชื่อในปีที่แล้ว มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและอัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามส่วนด้านอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ถูกกำหนดโดยเงินสดสำรองส่วนเกินที่สามารถให้กู้ยืมได้ของธนาคารพาณิชย์ ปริมาณสินเชื่อในปีที่แล้วและอัตราดอกเบี้ย โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ไชยันต์ พงษ์พริ้ง (2537) ทำการศึกษา บทบาทของอุตสาหกรรมขนาดย่อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาค โดยศึกษาถึงบทบาทของอุตสาหกรรมขนาดย่อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้าน การจ้างงาน รายได้ และความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทำการศึกษาใน 3 ประเภท อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องคั้มและยาสูบ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องแต่งกาย อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2535 จากผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นแหล่งรองรับแรงงานที่สำคัญ และจำนวนแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี ในส่วนภูมิภาค อุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถรองรับแรงงานได้มากกว่า อุตสาหกรรมอื่น ๆ อุตสาหกรรมที่มีค่าจ้างสูงที่สุด คือ อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ อุตสาหกรรมขนาดย่อมในภูมิภาค มีความเชื่อมโยงไปข้างหน้ากับภาคเกษตรกรรมมากกว่าในเขตกรุงเทพและปริมณฑล โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารมีความเชื่อมโยงกับภาคเกษตรกรรมมากที่สุด และมีความเชื่อมโยงไปข้างหน้ากับการบริโภคภายในท้องถิ่น อุตสาหกรรมอาหารมีความเชื่อมโยงกับสาขาพาณิชย์มากที่สุด ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมไม้มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมด้วยกันเองมากที่สุด

นิกร ติมะสถิตย์ชัย (2540) ทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่ออุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของจังหวัดเชียงใหม่ คำนีราคาผู้บริโภค และงบประมาณรายจ่ายของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินเชื่ออุปโภคบริโภคได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การได้รับสินเชื่ออุปโภคบริโภค คือ ระดับราคาสินค้า งบประมาณของรัฐ และรายได้ ทางด้าน ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับรายได้ เงินเฟ้อ และค่าใช้จ่ายภาครัฐ นอกจากนี้ ยังพบว่าธนาคารพาณิชย์ได้ปล่อยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมากเป็นอันดับแรก ทำให้เกิดปัญหาการชำระหนี้จำนวนมาก เนื่องจากลูกค้าซื้อที่อยู่อาศัยเพื่อการเก็งกำไร และนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเข้มงวดในการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย มากกว่าสินเชื่อเพื่อการเดินทาง และสินเชื่ออื่น ๆ ลูกค้าที่ขอสินเชื่อร้อยละ 80 ไม่เคยถูกธนาคารปฏิเสธในการขอสินเชื่อ เพราะลูกค้าได้ทราบถึงหลักเกณฑ์ที่ธนาคารใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ และสามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด แต่ลูกค้าก็ยังประสบกับปัญหาที่มีต่อธนาคาร คือ ธนาคารเข้มงวดในหลักเกณฑ์มากเกินไป และเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสนใจลูกค้ารายย่อย ธนาคารพาณิชย์จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่สินเชื่อ ให้มีความรู้ในเรื่องของภาวะเศรษฐกิจ การตลาด การแข่งขัน รวมทั้งด้านจรรยาบรรณของพนักงานธนาคารด้วย และด้านการบริการควรให้คำแนะนำและให้บริการที่ดีต่อลูกค้าทุกราย

ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม (2542) ทำการศึกษาถึง การสนับสนุนทางการเงินให้แก่ อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษานโยบายด้านอุตสาหกรรมของ ไทย โดยเฉพาะนโยบายในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า ที่ผ่านมายังไม่ ค่อยเพียงพอ บทบาทของสถาบันการเงินเฉพาะของรัฐ เช่น บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมยังมีค่อนข้างน้อย ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของ SMEs ในภาคอุตสาหกรรมและบริการ

ชนินทร์ มีโชค (2542) ทำการศึกษาถึง สถานะภาพของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย พบว่าการให้สินเชื่อแก่ SMEs โดยไม่คำนึงถึงระดับคุณภาพของ SMEs ไม่ใช่การแก้ไขปัญหของ SMEs อย่างถึงราก นอกจากนี้การชักชวน หรือบีบบังคับสถาบันการเงินให้ปล่อยสินเชื่อแก่ SMEs มากขึ้นในขณะที่การผ่อนชำระของ SMEs ไม่น่าไว้วางใจนั้นเป็น สิ่งที่เป็นไปได้ยาก และแนวทางการพัฒนา SMEs อย่างมีประสิทธิภาพควรเน้นใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารการจัดการ โดยเฉพาะทักษะในด้านเทคโนโลยี การบริหารบุคคลรวมทั้งการบริหารความสามารถในการแสวงหาตลาดในต่างประเทศ
2. ด้านการผลิต โดยการพัฒนาความสามารถในการผลิตและเทคโนโลยีการปรับการผลิตให้ทันสมัย และความสามารถในการจัดการวัตถุดิบและการจัดการหาตลาด
3. ด้านผลิตภัณฑ์ โดยการพัฒนาคุณภาพและการออกแบบผลิตภัณฑ์ วิธีการผลิตที่ได้มาตรฐานตาม ISO การปรับผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของชนินทร์ มีโกศล จึงสรุปว่าในการพัฒนา SMEs ทั้ง 3 ด้านนี้ ภาครัฐจำเป็นต้องเข้ามาในฐานะผู้ให้การสนับสนุนคือ ทำหน้าที่ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นผลดีต่อการพัฒนา SMEs ซึ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของภาครัฐประกอบด้วย

1. การช่วยเหลือด้านการเงิน SMEs โดยทั่วไปมักจะประสบปัญหาด้านแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะแหล่งเงินกู้ราคาถูก การที่ SMEs มีต้นทุนในการประกอบการสูง มีความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจสูงและขาดแคลนหลักทรัพย์ค้ำประกัน ล้วนเป็นสาเหตุของปัญหาสภาพคล่อง ดังนั้นรัฐบาลจึงควรขยายโอกาสทางการเงิน โดยผ่านสถาบันการเงินของรัฐที่มีอยู่ เช่น บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย รวมถึงธนาคารพาณิชย์ของรัฐอาจจะมีการจัดตั้งกองทุนเฉพาะของ SMEs โดยไม่ต้องมีการสำรองเงินทุนต่อหนี้สูญ
2. การช่วยเหลือด้านข้อมูลและข่าวสาร รัฐบาลควรเป็นผู้สร้างระบบเครือข่ายข้อมูลข่าวสารอันเป็นสินค้าสาธารณะ โดยเป็นข้อมูลในด้านการตลาด การพัฒนาเทคโนโลยี กฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติในตลาดต่าง ๆ และนโยบายการค้าการลงทุนของแต่ละประเทศ
3. การช่วยเหลือด้านบริการให้คำแนะนำทั้งด้านบริหารจัดการ การตลาดและการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์